

ה מ א ס ף

לשנת ה'תק"ע

תקופה שלישית

בית-פל-ראשי בשמים שנים יפתח
תתענג הנפש כי יפיקו רים
כן תתעדן הרוח גשמת הבוים
באמרות טהורות מזקקות שבעתים
בהגול ספר חכמות בכור התבונה צרופות
ממשכילים נגדדים מבעלי אסופות

מדינת

המאסף

חודש ניסן ה'תק"ע

א

שיר

אל החכמה

נעתק מלשון אשכנזית על פי דברי השיר אשר
שר החכם בלומייער בשבח החכמה ומעלותיה,
ובספר גנות המתחכמים אשר היו בעמים מני קדם,
לשוא התפארו בחכמה ויחשבו לשכר באהלה
ולחסות בצלה, אלה בכה ואלה בכה אמנם כלם שקר
נחלו, וחכמת מה להם זלגודל יקר תפארת
חשיר הזה העתקתיו ללשוננו העברית.

בת אל! מלאה הנד: מפרום תופיעי
רוח אדם בך קשודה, לך נמשכה
בנתיב אמת תנהלי, לאנוש תשפיעי
בלמד תהתל בו, מפניו ברח.

אורך [1*].

אֹרֶךְ מִרְפָּא לְלֵב חַיִּים לְנֶפֶשׁ
 מִזֶּמֶר מְקוֹם שְׁבֶת אֱלִים זְרוֹחַ
 מִמַּאֲסֵר הַגּוֹ, בֵּית הַמֶּר וְרַפְּיָט
 בְּאַבְרֶת נֶשֶׁר לֶךְ תִּתְנַשֵּׂא הָרוּחַ.

מִנִּי קֶדֶם עַמִּים בְּבִרוֹךְ בְּמַהֲשֶׁבֶת
 דְּמוּךְ לְאִשָּׁת חֵיל בָּעוֹז נְאֻדְרָה*
 בְּנִכּוּרֵת יִשְׁע לִימִין אִישׁ נֶאֱבֶת
 הַגִּיּוֹן לֵב מִפִּיקָה, אֲחֻבָּה בּוֹ עוֹרְרָה.

בִּידָה מִחֻזְקַת מִגֵּן, עוֹר וְחֶסֶן
 מִנְהִיט יָחַם בְּלֶבֶב אֲנוּשׁ חֲלוּשׁ בֶּחַ

רוֹבֵץ

(*) ידוע מהבלי היונים, כי בין האלילים הרבים אשר עבדו להם, כבדו גם תלילה חמת אשר קראו בשם מינערווא, מושלת החכמה, כקודה על צוואי חלד להמציא עליהם רוח זין, לעורר אהבת החכמה בלצנם ולהוציא מחשבתם מן הכח אל הפועל ולחנן הראות כחה וגבורתה לעיני כל עובדיה, העמידו עליה בתיכלה, בדמות נערה יפה עד מאוד, עוטה מעיל בצור חיל וצגרי נקם תלבושת, וכובע ישושה בחאשה, בימינה ידון להלחם נגד הסכלות והאולת, ובשמאלה חגן ונזה, מחסה ומסתור לכל אזהניה לכל ינבדו בשם הפתיות והדמיון.

רובין לפתח תשוקה ומוליד אסון
לפניו קצרי שכל ילכו שחוח.

עיניה נוצצות כשמש למהר
מיפעת האמת לכן כל תכהן.
לקביל עוצם עיניו מהבט זהר
תקרא: קרני האמת כל תעורנה.

מה רב תפארתך, את חכמה נשגבה!
לב נכון ונפשו רק לך לבד במהו
אך היוכלו השג אותך ברום העובה?
נודא מראהו, כל היוו ותמהו.

לשאוב ממקור אורך רבים שאפו
בנשף חיהם בעורים מיטשו
אכן שוא עמלו שקר רדפו
כי לא נמצאת שמה באשר דרשו.

מתקבלי*) ארץ יגן כף התנאו
 היות בעקבות נתיבותיה התפארו
 אך חכמתם אפס, דבריהם לעו
 כי תחת אשר הארת המה עורו

דיוגנעס מתחבא ומשמוע
 קנה לאור ואין שוא היתה תוכלתו
 כי חכמה עם הוללים כל תתרועע
 הרק למענו חכם יהיה לא לוילתו?

זרים שחרוף בארץ שכולה וגלמודה
 עזבו עיר מושב, עול חברה שברו
 קדשו צום, שנתם מעינם נדדה
 חצבו לנפשם קבר, מנת בחרו.

אולם את כל תגורי בארץ אוילים
 שוחרי הכלי מעתועים רדפי תהו
 גם רחוק מחברת גרפים ועצלים
 אשר בתבונתם להטיב לא ידעו.

עוד

עוד אחרים בקשור בין המוככים
 על במתי עם כרגל גאיה דרכו
 ובהכלי חלומות רחב ושמי כזבים
 אתם ואת הדבר רעיהם שכתו

רבים חשבו ברוי חירות יחכמו
 דמוך מעולפת בצעיה סתרי אלה
 גם המה שגו, בחשך ידמו
 כי השמש איך תאיר באישון לילה

גם נחנו למצוא דבר הפין נתורה
 גם נחנו באור עקבותיה גלכה
 אפס לא כאלה נחפשה נחקורה
 דרך טבע נבהור, לכל עובר פתיחה

הקשיבי בת אל! אל קול שזענתנו
 לדעת אמתך רק איתה נפשנו
 צוי נא ויהי אור פנימה בקרבנו
 למען גרע איך נבשיר מעללנו

לְאַלֵּת הַיְכָלוֹת כֹּל יָבִינוּ
 הוֹרִינוּ אֵיךְ מוֹל עוֹ סִכְלוֹת נִלְחָמָה
 לֵב הִנֵּה וּמִרְמָה תִּגְלִי לְעֵינֵינוּ
 נִרְאָה דֶּרֶךְ עוֹלָה בְּנֶחֱשׁ עֶקְמוֹמָה:

הַכֹּהֵן הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּלִבוֹתֶם הוֹקֵן
 לִתֵּת לְנִדְבָאִים עֲוֹנָה בְּצָרָה
 לְמַחֲזוֹת דְּמַעַת הַעֲשׂוּקִים לְמַלֵּט נָקִי
 לְשִׁמוּץ קוֹל עֲנוֹת הַלּוֹשָׁה עַל גְּבוּרָה:

בְּהַ טוֹב אָדָם נִיסָד נִחֻק כֹּל צָדֵק
 וּלְכַבֵּד כֹּל אִישׁ נַעֲמֹד עַל מִשְׁמֶרֶת
 לְכוֹנֵן אִשֶּׁר הַחֲבֵרָה בְּפֶעַל צָדֵק
 וּלְעִנֵּד עַל רֹאשָׁה עֲטָרַת תִּפְאָרֶת:

וּנְאֻלָּה בְּרִי ז'ל מִדַּעֲסוּי

שיר ספוריי (ראמאנצט).

שם בארץ הגליל,
 הר גבוה והלול,
 ראשו לעב יגיע.
 עוטה מעיל פרחים,
 ומגד גרש ירחים,
 כל רואיו יריע.

בבוא חורש ומועד,
 כל העם יועד,
 אל ההר הטוב ינהרו.
 שם יצהלו וישמחו,
 מראש ההר יצוהו,
 יתרוטטו אף ישירו.

בהמון חוגג באו,
 במחול משחקים יצאו,
 אמנון ורעיתו המאושרה.
 הוא כגורי אריות,
 והיא כיוני הגאיות,
 נפשו בנפשה קשורה.

עודם מתעלסים באהבים,
 לקול עוגב מקשיבים,
 והיום נטה לערוב.
 "נשובה נא העירה,
 "כי באה הצפירה,
 "והלילה הלך וקרוב."

מקה

מקה

מקה

מקה

מקה

מקה

מקה

מקה

מקה

מקה

מקה

כה דבר העלם
לרעותו בלב שלם
ותען, אתך אשוב;
אך טרם אלך מזה,
אקטוף הפרח הלזה
אחר לאהלים נשנב.

ותשח ארצה מהרה,
והיא לא נשמרה,
ותכול לתחתית ההר
נפשו יצאה בראותו,
כי שדרה רעותו,
ויתנפל גם הוא מהר.

הה! הנאהבים בחייהם,
מתו גם שניהם,
כמים דמם יזה
עור על צהית סלע,
דמם לא גבלע
עד היום הזה

דוב בער גינצבורג

ב

דקדוק לשון עברי

שיחה בעולם הנשמות

הקדמת המוציא את השיחה לאור

אליכם אנשים חכמים וכזונים יודעי ציגה! אליכם
חלתי אערכה! לכם אשר משל ומליצה תבינו,
לכם עתה גדולות חגירה! בפשכם השוקקה צמים נאמנים
וחיים אשר מפלג אלהים וממשינו שחצתה, השביע אשביע
הנה חיוס אשר להנין בספרים החלוצי, וצתורת אלהים
ונספרי נציאיו קראתי, מאז ועד עתה שפתנו הקדושה
והנצחית, כחותם על לבי שמתיה. זה כל מעיני,
ולתכליתה תמיד חקרתי, ובכל ספרי המדקדקים הישנים
והחדשים דהשכל רב השכלתי — אולם צנניי הפעלים,
וביותר צננין פצל וצננין הפעיל אשר לפעמים יוצא
הראשון את צנין הקל, ולפעמים יוצא השני, ולפעמים
יתדמו שניהם אל צנין הקל. ועוד דעים אשר גם כזו
כלם — ככלם לא חצאתי לפשתי מרגוע. כל הימים עליה
יגון צלבי שתי ונפשי המשתוקקת עלי בקרצי הומיה,
כי צלבי אמרתי ונפשי דמיתי: האם לצפל מניח לשון עברי,
לא יהיו דרכים כזונים נשמושי צנניי הפעלים להשתמש
בכל צנין על פי חקו המונח לו? חק זה כי אם בחסרון
ידיעתנו

ידיעתנו הם נסתרים מנגד עינינו, ומי יתן ואמאם אנכי,
ועד תכליתם אנוהה. והנה כעת — לבי מחשבת —
נגלה לי הדו הסתום הזה. לכן אמרתי להודיעו אל
אנשים נביאי מדע וזאת, חולי גם הזה דברי יצחקו.
והנה חלקתי את השיחה לשלשה מאמרים: במאמר הראשון
בארתי את שמושי בניי הפעלים באר קיטב. ובמאמר
השני באר הרבה שמות הנמצאים בספרי הקודש, והמדקקים
לא ידעו כנראה מה הם, ומכאן אקרא להם שם חדש
והוא: שם הפעלה הנגזר מן הבנין הקל. ומשם נוכל
לננות פעלים אס גם במקרא לא ממצאם. וזה מוציל
להרמז את הלשון במאמר אחד. ובמאמר השלישי היצירות
את לב הקורא בספרי הקודש אשר ימצא לפעמים במליצתם
מלות חמויות, ולא למגרעות ימשנו. כי למען הבדיל
את תפארת המליצה התערבו בין המלות העבריות, וכמו
כן נמצא לפעמים במליצתם שמות חדשים אשר לא ימצאו
בהגדה פשוטית, כמו חמה לבנה, וכל זה ליפוט
את המליצה מכל דר ודר. זה תוכן השיחה אשר אני
נותן לכניך היום קורא נעים! ועתה חזקס מכם אנשי
אמת! יודעי צינה! הצינו גם את דברי אלה חולי שגיתי
ותצו לי. ואם ייטיבו דברי בעיניכם, והיה זה שכרי.

שיחה בעולם הנשמות

בין הרב ר' דוד קמחי. ובין החכם ר' יואל בר"ל.

ה' דוד קמחי (אמרי טובו מהוכיח את נפשות צחי
הדקדוק אשר בעולם הנשמות) ור' יואל בר"ל
נפגשים

כפגשים יחד ברחש הדרך העולה אל נוי מנוחות המדקדקים
האחרונים, בעת אשר יסתמו שערי קדים לקול רנת
כוכבי נקר —

ר' דוד קמחי • כשחמת הלך רש מודד ללחם
כי יופיע לעיניו אל יפעת קרני השחר מוצר חמד מבין
אבני מלונתו; כן תחולל יום שמחות לי זמית כפירת הבקר
אשר ממרחק שבת עם מוצר תכחני אל מחזה פניך אחי
יחמד לצי! אשר יקרת לי זה הרבה (נופל על צוהרי
ומתנקה).

ר' יואל בר"ל • כושש נפש שיקי כחר מנחמה כי
ישחורו צרכים כושלות אל כחל עדן מטיף מקיר הייס; כן
תשמחני מתי אחי! מוקור עדן חכמה ומתק רעות. אשר
זמחה לך כפשי זה כמה — עוד לא עצרו שבעה ימים
מיום הפרדי ממך, בשבתנו יחד איש כנד כני רעהו,
בהתעלסנו יחד לשפוך איש את שיחו בחק עמיתו; אכן
מה ארכו לי ימי גלמוד קלה! אשר ישבתי צודד מוצלי
התפנג בחזרתך איש משכיל! — ראיתי, כי כאשר ינעם
אל איש הולך ככוחות שבת צדד אחרי הצדלו מעצרת צוגדים;
כן ימר לאיש משכיל שבת כעוז אחרי הפרדו מחצרת רעהו
אשר יאהבה כנפשו —

ר' דוד קמחי • גורלך גם גורלי היה רעי כאח
לי! — אם כשכל חרץ מקום כסא שקר ופז ומשום צוגדים,
תצמדנה יחד נפשות ישרי לבב צמדת עולם; אף כי כה
מול מחזה שדי במקום היות יושר — כחש, וכאז —
רמיה

כאשר מני
חשבתו —
הודיעו אל
ר' יצחק
מר חרשון
ובמחבר
המדקדקים
שם חדש
חמש עובל
זה חובל
העירות
כשנלחם
ממן קביל
יית, וכמו
לא ימלא
זה לישת
אשר קני
קסא חכמי
עולי שנקר
זה שברי
ל בר"ל
שקט נוי
בר"ל
כפגשים

רמיה — גם צעת רחמי ממך כל הגיוני לני חך צך נקשרר
כל עת אשר שמתי את לשוניו הקדשה אל חטרת חקירתי
(צבת עשיתי זאת צימי פרידתנו) גדלה תאותי היות פך
עם פי, כאשר גדלה תשוקתי למצוא את זכוכיה — והנה
זה מועד שובי ממרחק הליכותי, חמרתי אחישה מכלט לי
מסערת רגשות לני אשר כהמית נער יקמה אל דודיך, על
כן העיפותי את פעימי נוול ניה מנוחתך והנה הקרה
מלוהים חותך לפני על אם הדרך —

ר' יואל בר"ל. האל אשר דדצרו חסד אל אחת
יכניע — האל אשר על פיו נדק ושלים יסקו — אף
הוא נכס נדקת אל נכס ישרה צדומו יקריצ' ועתה אל
נתמהמה פה אחי על אם הדרך — לכה נלכה נח יחד
אל ניה מנוחתי, או אל אחד מהלי שקט אשר תרצה, כי
נכסי נכסכה לשמוע מפיה את אשר הקרה מלהים חותך
על הדרך —

ר' דוד קמחי. את אשר הקרה מלהים לפני צימי
כרדתנו מלה יקר הוט מכל הון, ומכל מרון נבחר' (ר')
יואל בר"ל משתתה, ומצית צפניו) — קום אחי! נלכה
נח יחד אל האהל אשר שם על רחם הפסגה הנשקף על
פני הנהר, הן שם יעצ רוח נח שפיים, ואל האהל הזה
תקצצנה לפעמים נפשות המטכילים המוהדות לשון ולשמוע
כל דברי חכמה. דע כי זה מצעת ימים מיום הפרדי ממך
עד שובי הנה, קצצתי חקירות יקרות בדקדוק לשון עבר
— אשר היו לי למדות לצ ולהשיגת נכס, ואותם חודים
לך כיום למען שמח גם את נפשך בהמה. אולי יצאו
עיוס עוד שמה נפשות זכות אשר ישמחו לשמוע את הדברים
אשר

אשר אחדש כיום בדקדוק לשון עבר, כי גדלות ונגדיות
חני מטיף כיום בדקדוק הלשון הזאת (וילכו שניהם יחדיו):

ר' יואל ברא"ל. כן יצא היוצר מתונה חלוקה
וממר מתוק. ימי הפרידה אשר מרו גם מרו, הזמיתו
כעניי נעמנים אשר שצפתי כתענג כיום זהמה — דע
אחי! כי גם אנכי לקטתי מורות משדה חקירת הלשון
מעת הפרדי מחך עד שובך הנה, — אחי, חמד
המה — ראשית זכורי פרי חקירותי אשר חקרת בדקדוק
לשון עבר מעת היותי פה בעולם הנשמות, ולמי אביחם
ראשית למנה אם לא חל — קמחי? חכן טרם אביע
דברי חלכני אתה את אשר מצאת, חל תאמר מהמיר את
עיני בחמור חקירותך כי כעל מטר חסל על דבריך —

המאמר הראשון

מדיני הוראות בניני הפעלים בלשון עבר

ר' דוד קמחי. הלא תדע גם אתה אחי! כאשר
לכ כל חסכיל נחמן בלשון עבר הוא יודע, כי עוד נשאר
חלק גדול בדקדוק לשון עבר אשר לא ישרו ונצחו המדקדקים
כראוי בכללים נכונים ומחמשים, עם כל העמל אשר עמלו
בזה כל מחקרי הלשון הראשונים עם האחרונים, כי
לשון עמלו כל המדקדקים אשר היו עד היום הזה, למצוא
כללים נכונים אשר יפרדו הוראת כל בנין מחבירו, ואשר
יגבילו גבול נכון בעד שמוש כל בנין, יען כי מצאנו
ערכוב ובלבול גדול בשמושי הבנינים בספרי הקדם, כי כן
מצאנו בהרבה פעלים בנין הפעיל לבדו מוצת את בנין
הקל.

בן נשאר
דעת חקירותי
כי היות שכן
— והנה
הפעל שלי
דריך, חל
הנה הקרה
שד חל חמת
קח — חק
ועתה חל
הנה נח יחד
תראה, כי
הללים אותך

לפני בנימי
נשאר (ר)
חל! נלכה
הנשקף על
החל הזה
שמו ולשמות
הכבדו מחך
לשון עבר
חזות חזית
אולי יתאן
את הדברים
אשר

הקל' וזמקצת הפעלים משפט ההוצאה הוא חל ציין
 פעל לצדו, ונפעלים חדרים רבים ישתכרו שניהם יחד
 להוציא את ציין הקל' וכן מצאנו בהרצה פעלים ציין
 הפעיל (אשר משפט המצאו לא יהיה רק בהוצאת הקל) צא
 בהוצאה אחת עם הקל, או תחת הקל — ומיום עמדי
 על דעתי לא האמנתי אנוכי כי ימצא באתם ערצו וצלצל
 גדול כזה בחלק אחד מלשון עבר המוכנת בכל שאר חלקיה
 על פי סדר נכון ומיושר מאוד, ולמה יגרעו הצנינים
 להסתפק בשמושיהם זה צוה אשר לא כן מצאנו בכל שאר
 חלקי הלשון? ולמה לא הניחום מניחי הלשון על חקוניהם
 תמיד מצלי להחליף ולהמיר את שמושיהם זה צוה, כאשר
 לא החליפו עד"מ צנינית השמות את שמושי היחסים להשתמש
 ציחם הגדול שבו תחת יחס הגדול שאליו וכדומה? —
 חסד! גם אנכי לא מצאתי דרך נכון לצאת מן המבוכה
 הגדולה אשר מצאנו בשושי הצנינים בספרי הקדש' על
 כן הוריתי גם אני בספרי לאחור, כי הצנינים אינם
 שומרים את חקוניהם בהרצה פעלים, אבל צסתר לצי לא
 שקרתי באמונתי אשר האמנתי תמיד ביקרת לשון עבר, כי
 את זאת חשבתי תמיד כי חוק נכון ומוסד נתן מאת מנהיגי
 הלשון חל הוראת כל ציין, והסופי שמושי הצנינים אשר
 מצאנו בספרי הקדש', כלם יתהוו על כי טעמים וחקים
 ידועים, אשר נעלמו ממנו באורך הזמן, כאשר גלה ממנו
 רוב יקרת הלשון' ומה חשבת אתה צוה חסד?

ר' יואל בר"ל. בחוק שפנתי גם אני כי לא
 רצה מניח הלשון להסוך את סדר הצנינים ולערב את
 שמושיהם זה צוה מצלי טעם וסבה ידועה' והנה חנכי
 הייתי הראשון מן המדקדקים הקדשים אשר חזרתי כנגד
 הללי, והתחוקתי להצדיק חשט אור בתוך המחמל העצום
 כי

כי בספרי עמודי הלשון החלופי להורות כי יש הבדל בין
 הוצאת צנין כפל להוצאת צנין הפעיל, חף כי לא עלתה
 בידי מחשפתי, כי נגד המק אשר רציתי להורות כי תמיד
 יהיה הבדל מה צנין כפל לצנין הפעיל כאשר יוציאו
 שניהם את הקל, מחשתי אותם בפעלים רבים משתתפים
 יחד להוציא את צנין הקל מבלי אשר ידעתי להבדיל מאוס
 ביניהם, ולא ציפתי להורות את חסרון ידיעתי בזה.
 אבל בכל זאת כונתי להוציל צדברי הצודיעי מל מדקדקי
 לשון עבר, לכל יתלו החסרון הזה בלשון רק בקצור
 ידיעתנו ממה, ואולי יעזרו על ידי זה עוד אנשי רוח
 לדרוש ולהשמיך בענין זה יותר, למען מצא דרך סלולה
 בין נכחי המים האדירים האלה, ולהוציא את דיני
 הצנינים מתהומות השכחה, אשר נשקעו בהם זה ימים
 רבים, וכפשי קותה לשמוע מפי אחרים את אשר לא מצאתי
 אנכי בחקירתי, ואת אשר התאיתי מאד לדעת.

ר' דוד קמהי: את אשר תתמו נפש ישרה
 תגישה יד יוצר כל אבי כל מישרים — ואנכי אחיר לך
 כיום את האוכל אשר כסה זה ימים רבים את יפעת חלק
 גדול מה בלשון, ואורך כיתם כל תצרוכת שמושי הצנינים
 אשר מצינו בהברי הקדש, בכל זאת נקצב חק נכון ומוסד
 אל הוראת כל צנין, אשר לא יצבור מוחו לזולם. ותחת
 אשר האמינו לבנים כי זה הוא הנרוץ בכל חלקי הלשון
 נצרך לנכחי ים עלי סדרים, ידעו כעת כי בכל חלקי הלשון
 לא הצמיק הצדרי לדרוש ולחקור היטב אחרי הבדלי
 המושגים הנבדלים זה מזה בהבדלים דקים, הנגלים רק לעין
 המסביל המעמיק ולכוון על פי הבדלי המושגים האלה את
 צניניהם, אשר יבדלו בהוראותיהם זה מזה כפי אשר יבדלי
 המושגים. ומה רצ הפלא אשר תטיף ההשכלה העמוקה
 בענין

צנין זה אל נפש המוקר המשיכי! כאשר יראה, כי תעזובת
 שמושי הנבינים אשר תמנח בחדר הפעלים, היא היא יצאה
 מאת הדלי המושבים אשר יתכדדו מן הסעל הזה עצמו
 כאשר יתכדדו הדדים מגזע העץ — את כל זאת תורה
 חתך כיום בטוב טעם ודעת — יום שמחות יהי זה חל
 כל דורשי לשון עבר! — יום בו יודע כליל תבארת לשוננו
 הקדשה, אשר לא נרמזה במנחן כל חמדתה מיום בלותה
 מפל חמדתה — יודע כי בלה יפה היא כבת חלך בהדרה
 כלילת מן וחלמה חמד רבי אין זה דוכי, אין זה שולתה!
 — וחולי יהי זה יום זכרון תורה לפני סלהים אשר כפלים
 טעה עמדי למסד: כי אחרי אשר הטע חסדו עלי להוציא
 לחור נכון את כל התעלומות האלה, גם חזלים הסיל לי
 צנעמים להורות כיום ראשונה, אל איש זך השכל והכס
 כולל בדיעת לשון עבר כחך. כי מה מתוק לאיש נכון
 דבר! להטיף את עמקי מזמרתיו אל חזן חכם לב אשר
 יתכס בקוצר מלין היוצאים מפי המוקר, תחת אשר לא
 יושילו רבנות אמרים אל נפש חויל מתכנס, כי קצרה יד
 רוחו הבהה מהבין את תכלית עומק הדברים והוא לא ין
 ידמה צנכסו — והנה זאת האחת אנכי מצקס מאתך רבי
 המשיכי! כי קתה תציע לפני בשאלות כוללות, את כל דבר
 הקשה אשר יקשה בהוראת צניי הפעלים, אל כל משיכי
 החפץ לעמוד על יושר מדות שמושיהם, כאיש אשר יצח
 לשמול חנה מאת רעהו צנין הרב והעמוק הזה, ואנכי
 משיב לך על כל השאלות אשר תסדר לפני בדברים אשר
 תנוח דעתך בהמה —

ר' יואל בר"ל. השאלות אשר ישאל כל שואל,
 החפץ לעמוד על יושר מדות שמושי צניי הפעלים בלשון
 עבר, הן שלש:
 השאלה

השאלה הראשונה היא, מדוע מוצאנו במקרא הפעלים
 צנין פעל מוציא לצדו את צנין הקל, כמו מן **כְּבֹהַּ לְמֹד**
 תִּאְמַר צְהוּאָתָהּ קַל **כְּבֹהַּ לְמֹד** לֹא הִכְבֵּהּ הַלְמֹד,
 וצפעלים אחרים רבים יוציא צנין הפעיל לצדו את צנין
 הקל? כמו מן **נִפְּוֹל** תִּאְמַר צְהוּאָתָהּ קַל הַפִּיל, ומן
אָבוֹד, הַאֲכִיל? הֲכִי יֵשׁ הַדָּל מִה דִּין פִּעֻלַּת הַעֲשֵׂה
 הַמוּצִיא אֲשֶׁר יִצּוֹא עֲלֵיהָ צִנִּין פִּעֵל, לִפְעֻלַּת הַעֲשֵׂה הַמוּצִיא
 אֲשֶׁר יִצּוֹא עֲלֵיהָ צִנִּין הַפִּעֵל? ומה הוא זה ההדל? —
 השאלה השנייה היא, חס נאמר כי פעלת העצם
 הַמוּצִיא אֲשֶׁר יִצּוֹא עֲלֵיהָ צִנִּין פִּעֵל, אחרת היא צִנִּינָה
 מִפְּעֻלַּת הַעֲשֵׂה הַמוּצִיא אֲשֶׁר יִצּוֹא עֲלֵיהָ צִנִּין הַפִּעֵל, ויש
 הדל עצמותי צִנִּינָה, מדוע מוצאנו כמה פעלים אשר
 ישתבכו בזה הפעל וההפעיל כאחד להוציא את צ"ה?
 כמו מן **בָּעוֹר** תִּאְמַר צְהוּאָתָהּ צִ"ק **בָּעַר** גַּם הַבְּעִיר
 וכן מן **נִחַוֹל** נִאְמַר צְהוּאָתָהּ צִ"ק **נִחַל** גַּם הַנִּחַל,
 וכאלה הרבה מאד. השאלה השלישית היא, מדוע מוצאנו
 כמה צִנִּינֵי הַפִּעֵל המתדמים להוראתם אל צִנִּינֵי הקל, מן
 כִּי הֵם צִאִים תִּקַּת קַל, כמו צִנִּין הַפִּעֵל הַטָּמִין המתדמה
 צְהוּאָתָהּ אֵל צִנִּין קַל **טָמִין**, הפעל הודות אשר יצא
 לַעֲוֹלֹת רַק צִנִּינֵי הַפִּעֵל, — הֲלֹא צִנִּין הַפִּעֵל עֵקֶר
 הַנִּחְתָּו הוּא לְהוּצִיא תִּחִיד אֶת צִנִּין קַל? —

ר' דוד קמחי היטב לשחזר חסר! ככל משכיל
 המסדר את שאלותיו בטוב טעם ודעת על פי מערכת
 הענינים, והנה חנני חסיד לך אמת אל אמת על כל שאלותיך
 אשר שאלת, עד כי משפטי הוראות כל צנין יהיו נכונים
 צידך, מוסדים ביסודות חזקות אשר לא ימוטו לעולם, ועתה
 הסכת ושמת את אשר חזר חליך.

(ההמשך בחודש הבא)

ג

תולדות ישראל

גירוש היהודים מספרד

הדור ראו כן תהיו המעשים הנוראים והנכלאים, אשר
 נעשו עתה לעינינו חדשים לנזקרים; מאז עשרים
 שנה כמעט התחדש פני תבל, רעשו מדינות וכסאות,
 לחוס מלחם יאמץ, ומשכחות עולות ויורדות: אלה תולדות
 המלחמות הגדולות, אשר כמוהן לא נראו ולא נשמעו מכמה
 מאות שנה, ועשות ספרים חין קץ מקורות שנות העשרים
 האלה, כי רצו תולדותם, ומי יודע, מה יולד עוד? ומיך
 תלנה עוד אזינו מחמוע קדשות ונצורות? — והנה
 אין מנחת פני המאסף לחסוף עיני מדיניים כחלה, אף
 כי רב הם; כי חק שמו לנו לשמור מחסום למו פינו,
 לבלי זכור מאומה מפרטי דברים האלה, אין גם אחד. אך
 צהיות כי עיני כל יושבי תבל נשקפות עתה על מדינת
 ספרד, שם מוקוס רעש המלחמה ומהומת הקרב הגדול,
 ורצים חקרי לב ספנים לדעת אחרית הדבר, ויהי מה,
 בלי ספק יולד מהרעש הזה, שתשקע האף והחרון, השנאה
 והרדיפה, אשר זה סגולת עם הספרדים נגד כל צעלי
 אמונה אחרת, והארץ הוות אשר היתה ארץ גזירה ומרס
 לעם היהודים כשלש מאות שנה, תפקח עתה עיניה ותרא,
 כי

כי אז אחד לכל בני אדם, כלנו בני חל חי נחנו, לו השמים ושמי השמים, והארץ נתן לכל אשר נשמת רוח קיים באבו לשנת עליה. עוד תצור המעטמה חלב הספרדים, יפתחו ליהודים שצריהם ולא יסגרום מכניהם, ולא יאמרו עוד השמך. לכן לדבר דבר צפתו אמרתי לספר כה לכל קוראי מכתבי המאסף חפשה בירוש שפאניא וכורטוגאל, אשר קרה זה כשלם מחות שנה. חק אמנם כי נודם לכל חס ישראל, ומצותיו ספרו לו המעשה הנדול והנורא הזה, בכל זאת רבים לא ידעו ממנו רק כלל הדבר ולא ברטיו ופנתו. ואני יגפתי ולקטתי מה שחפצתי מציין הזה מכבוד ומפורד בספרי היהודים והעמים, ומצדתיס אחד לאחד, ומציגם לפניך כה צקצור האכסרי.

אחד אשר נכדורו ישראל צעמים, רבים צאו למצות הגבש; בתחלה הוצאו ע"י טיטוס למיטאליא, ומשם תפשוטו למצות שפאניא וכורטוגאל (ולדעת קצת צא היהודים לאלה המדינות דבר לפני צית שני, אחד כבוס צבל), ומשם לרפת ושכנו ושאר מדינות. והנה קורותיהם ותלאותיהם צמדינות החלה רבים הם מלמות, הלח המה כתובים בספרי דברי הימים. וצמדינות שפאניא וכורטוגאל אשר שם מצאו בתחלה מחסה ומנוח, עברו עליהם כמה צרות ורדיפות מיום שנתם על המדמה הזאת. וסבת שנת הנוצרים ליהודים צימים ההם היתה ככולה, אחת קנחת ישי הנהרג, ושנית קנחת הרכוש אשר עשו בני ישראל בכל מושבותם, צהיותם מתחכמים מחוד צהילוך האסחר והקניין, ובגשך ותרצית. אמנם זמן רב לפני הגירוש אשר אספר, מצאו היהודים מנוחה ומרגוע צמצות סכרד; כי לא לצד נתן להם החירות לספור צרך, ולבקש מהיתם כאות כפשם, ולעמוד צדת ישראל כחקו ומשפטו כי

כי גם רבים עלו לגדולה, מאז קן צעירי המלך, ויהיו
בכנסים ומוצאים צהר המלך, ויהיו יועצים, עד עלה
קרנם למעלה ראש. צומח ההם היו שם אנשים גדולים
צורה וצחמה, הלך הם הנוצרים בשמותם לתפארתם
ותפארת ישראל, כאשר תזכור חיה מהם למטה.

אחנם צמחה הממש' עשרה למספר הנוצרים (בשנות
חמה הראשונה לחלק הקמישי לז"ט) הורד קרנם וסד
תפארתם, שנת מומתם, ותחת מרגוז צה רבו ובהלה,
ציה ושלל, עד כי כלל גרש גורשו משם. והארות הסלו
בשנת 1412 למספרם (היה שנת ה' קצ"ז ל'צ"*)
ע"י ראש הנוצרים (כאפסט) בענעדיקט השלש עשרה.
על כקידת הכומר הזה לא הסכימו כל מדינות ספרד, אך
עלי מדינת אראג'ניס (***) לדס היו אחריו. ויהי
כחצו

(*) כן הוא חשבון שנת המעשה הזה לפי כותבי
דברי הימים הנוצרים, אמנם בשבט יהודה
נמעשה מ' כתב, כי בשנת ה' קי"ג אירע המעשה
הזה, וכן הביא בעל שלשלת הקבלה; אבל
הם טעו בחשבונם, כי בשנה הזאת לא ישב
הפאפסט בענעדיקט על כסא גדולתו, וכמה
מגדולי ישראל אשר היו באסיפה הזאת לא נולדו
עוד בשנה הזאת.

(**) ארץ שפאניא, הוא ספרד, נחלקת לשתי
מדינות גדולות, שם הגדולה ממנה ארץ קא-
סטייליא, ושם השנייה ארץ אראג'ניא.
וגם הן נחלקות למלכויות קטנות, קאסטייליא כוללת
תשע

במלכו למשוך אליו לצות כל יושבי שפאניא, ולמלוא מן
 צענייהם, וישם מגמת פניו להטות לצ היהודים הגרים
 שם, שיקבלו עליהם אמונת ישי'. אך לא בא ביד חזקה,
 רק מזה לכתותם צמעה רק, וי"י ויכוח, כי חשב לזרר
 להם צראות, כי נדקה אמונת הנוצרים, וישם זאת
 ציצת מיס יהודי מומר, וזמו הישראלי והושע הלורקי,
 וכאשר המיר דתו הסבו שמו היראנימוס דע סאנקט
 כידא (*), הוא הסית את הפאכסט שיצחו סכמי ישראל
 לפניו, והוא ויכח להם צראות צרורות מן התלמות
 שהמשיח כזר בא, והוא ישי הנוצרי, והמומר הזה היה
 רופא צנית הפאכסט, וזוהדו ויוצאו, ויסקד צענצדיקט
 את הרופא הזה, ויפזר אליו עוד אזהר מלומדים נוצרים,
 היודעים צטיב לשון הקדש והתלמוד, ויצו לקרוא לרצנים
 אשר בכל מדינות שפאניא לצוא להתוכח עם האנשים האלה,
 וכן נעשה. והיו צראשון לחדש יאנוארי בשנת 1413
 למספרם (צמודם טבת ה' קצ"ג לז"ט), התועדו יקדו שלומי
 קהלות סטוד (*), וגם סכמי הנוצרים להתוכח יחד צאחת
 מטרי

השע מלכויה, ואראגאניא שלשי. מלבד עוד
 שאר מחוזות וגלילות השייכים לשתי מדינות
 גדולות האלה, כידוע לבעלי תכונת ארץ המדינות.
 (*) כן נקרא שמו בספרי ד"ה מחכמי העמים. אך
 בספרי היהודים יקראו שמו גירונומי די
 סאנקטא פיוסימני. עוד אחרים, והוא
 בעל שלשלת הקבלה והכותבים אחריו, משבשי
 עוד שמו ע"ד גנאי.

(**) בספר שבט יהודה נזכרו כל השלוחים
 בשמוהם,

חטרי אראגאניא ודקס הידעריס מאנזרים היס המוחד
הידענימוס הנ"ל, ודקמי היסודים נמרו לרקס המדעריס
קט

בשמותם, ואלו הם: ר' זרחי' הלוי, השר דון
וויטאל בן נבנשתי, ר' מתתיהו היצהרי, דון
שמואל הלוי, ר' משה בן מוסא, דון, טודרוס
אלקיסטאנטיין, דון יוסף בן ארדוט, דון מאיר
חליוואה, דון אישטרוק הלוי, ר' יוסף אלבו,
דון יוסף הלוי, ר' יוס טוב קרקוסא, אבוגאדה,
דון יוסף אלבלג, וחכמם בוגנוואה, ור' טודרוס
בן יחייא מגירונא, וכתב עוד שם: „והסבימו
כלם שיהיה דון וויטאל ראש המדברים, מפני
שהיה חכם בהכמות, ויורע בטיב לשון לאשין;
והסבימו עוד בנייהם, שלא יהיו ענינם כמדת
היהודים המלומדים בשיבותיהם, ליכנס כל
אחד בדברי חכירו, ולהרף כאשר לא יודה לו
כדי שלא יהיו לבז בעיני האפיפיר (הפאפסט)
אך ינהגו עם הלורקי וההגמונים, קארדינאלע)
ביישוב ומוסר, ולא יתקצף שום אחד מהם,
אף אם יתרפהו, וכל אחד ידבר בנחת ויאמץ
לב חכירו שלא יפול, וכן עשו באמת, אך איזה
מהם יצאו לפעמים תוך לגדרם. וכאשר אמר
הפאפסט פעם אחת על מאמר אחד בתלמוד
בדבר המשיח, שהוא זר ורחוק להאמין, קפץ
ר' אשטרוק ואמר: „אדוננו האפיפיר! עד
שאתם מאמינים במשיח שלכם כמה דברים
רחוקים, הניחו לנו להאמין במשיחנו אחת,
על

את החכם דון וויטאל. ויתוכחו יחד איזה שעות ביום
 מחורף 1413 עד פת הזמיר 1414, והפאפסט צעני-
 דיקט צעלמו היה במקום הוועד, מו שלח לפעמים מיש
 חמר במקומו. ולמען החניף את היהודים ולהטות לבם
 צדצר פתוי, דצר הפאפסט עמהם צמענה דך מחוד, וגם
 השיב להם כל הוצאות וצרכי הוועד, עד כי מהצוה היהודים
 צממת, ויחשבוהו לקיץ טוב ומהצו ישראל, וכבוד פשו לוי
 אך חמתם צערה צקצבם על המומר היראנימוס, אשר הטח
 אותו לעשות המעשים האלה, ואשר היה המסטין הגדול
 צדצר הזה.

ותטרם הלכו חלמי ישראל למקום הוועד נקראו אל
 הפאפסט, וידצר חליהם צדצרי חנינה. ויחמר להם שיחמו
 לצבם, ולא יירחו, רק ידצרו בל אחד העולה על דוחם
 לצרר האמת. וצויכות הרמשון התחיל הפאפסט לדבר
 ויחמר לחכמי היהודים: תדעו, כי לא צמתי ולא שלמתי
 אחרים, כדי להוכיח מי משתי הדעות צמת? כי ידוע
 אצלי שדתי ואמונתי צמת וכו', אך לשי שהיראנימוס צמת
 שוכיח מתלמוד הרבנים שלכם, היודעים יותר מכם
 שהמשיח צבר צא, לכן לא תדצרו לפני רק צדצר הוה לצדי'
 ואחרי כן שם להיראנימוס פניו, ויזוהו להתקיל הויכות
 אז התקיל המומר הוה צמאמר התלמוד: שיתא אלפא הוי
 פלמא וכו' ושני חלפים ימות המשיח, ורצה לצרר מזה
 חמיתת משיח. והשיב לו דון וויטאל תשובה נכונה
 וכאשר

על זה נהפעל הפאפסט, ושולחי ישראל חרדו,
 והתערעמו על ר' אסשרוק, והתנצלו אותו ובקשו
 שלא יחר הפאפסט, כי האיש הוה לא דבר
 בהסכמת כלם.

וכאשר פקדן הירמנימוס על תשובתו, השיב לו חכם
אחר מישראל, ותמיד כאשר כתב אחד את פיו, שתקן
האחרים. וכאשר רחם המוסטין כי לא יכול להם, כתב
במאמר אחד, והם השיבו תמיד לפי דעתם. וכשנחלקו
בפשט חזוה מאמר, וכל אחד מהמתנגדים למדוהו כפדחתו
למרו חכמי ישראל להירמנימוס, הלא זאת לצרר לנו מדבר
מו"ל שדעתך חמת, לכן צריך שיהיה פשט המאמר אשר
הצאת דמיה ממנו, צרר כשמש, וכל עוד שיש לנו פשט
אחר, צריך ראיה לראיתך. וכן הסכים עמהם הפאפסט
קנזי למלין, כן חלמו ועברו ימי היוכוח, והירמנימוס לא
נצח את הרבנים. והיה כאשר לא יכול להם, צח לפעמים
בדברי בעם ואזהרה, אך הם השיבו בנחת, והחכו על
הבטחת הפאפסט, שלא ייראו מדבר כאשר הם לצדם.
ולפעמים התקף הפאפסט עצמו עליהם, והם השיבו
תמותו בנפנה רק וחכמה. ומדברי כלם נבחרו תשובות
החכם דון ויטאל, ור' יוסף אלנו, כי כל דברם נדעת
ובהשל גדול.

והנה אחרי כלות ימי היוכוח הלכו צני החזורה חיש
לניתו, וכבוד גדול נעשה לרבנים (*). ובפנים הזאת לא
קרה ליהודים דבר רע, כי אם חזוה פקודות קשות אשר
פקד בענעדיקט ט"ד המונות אשר להם לתבוע מהנוצרים
חולס

(*) כן יספר בעל שבט יהודה, ובעל שלשלה
הקבלה, ובן נמצא בספר צמח דוד גאנו: אמנם
חזוה סופרי העמים התפארה, שהירמנימוס נצח
את הרבנים. אך שקר דברו בפיהם, וכזב הזה
לא יאמינו גם כנתבן דברי הימים מהאומות
חיודעים

אולם גם הם נתבטלו מהרה, כי התאכססו הזה הוסר ונעל
 מקידתו ימים מעטים אחר זה, ואחריו הוקם על מארשין
 מן פלארענץ איש אשר רוח אחרת בו ע"ד היהודים. אך
 בכל זאת לא נשאר הדבר בלי רושם, כי כמה מאות יהודים
 נתפתו בימים ההם להמיר דתם; לכן התאזר החכם ר'
 יוסף אלבו כנגדו חיל, וכתב את ספרו הנכבד עקריב,
 בו חזק את הדת ואמץ את לב המטים עקלקלותם. ועוד
 כמה ספרים יצאו לאור בזמן הזה, ונראים כלם ספר קדשי
 הקדשים מהחכם דון ויטאל הנזכר.

אולם רעה גדולה מזה באה ליהודים בארץ הזאת אחר
 הדברים האלה, ע"י האויל המתקדם וינצניטיוס פֶרַע
 ראריוס (*), האיש הזה עמל ויגע בכל מאמצי לחזק
 להטות

היהודים עומק שכל חכמי הרבנים וחזק אמונתם,

(ראה בספר

Allg. Weltkist. aus dem Engl. überg. von J.
 S. Semler, Th. 28, Buch 15, p. 100.
 Anm. II.)

(*) נסתפקו כותבי דברי הימים בכומר הזה, האם
 היה יהודי מומר, או נולד נוצרי? ומקנאתו
 לדת ישי נשט אחריו המון הנוצרים, ותלו בו
 בכל עוז, ויספרו ממנו אותות ומופתים ונפלאות
 הרבה. ואחרי מותו שמוהו בין הקדושים (קא-
 נאניזירטן זיא איהן). ויען כי גדול שמו בבני
 עמו, ויהי להם למופת, לכן צלחו בידו כל
 המעשים אשר עשה לרעת היהודים, ולמגרעת
 דתנו

להטות היהודים שיקבלו עליהם דת ישי. הוא הסתכל אל
המלך והשרים והעם צפתיו הגדולים, להכריח את
היהודים שימירו דתם, וימרו את חייהם מקוד עד הניחו
לב כמה רצות יהודים לקבל אמונת נוצרים. אמנם החזק
פשו בזאת מתוך אונס, וחף כי הלכו לציתתכלתם, ולמחזה
עין התרחו כנוצרים, בכל זאת צדק לבם כשאר יהודים,
ומלו את בניהם צדק, ועשו את הפסח צדק, וחגגו
יתר המועדים צדק, והם נקראים חלניו אנוסים.
ועודכם שם צמדינות הקלה עד היום הזה * ורבים
מהיהודים

דתנו הקדוש. וכתב בספר דברי הימים
שחבר החכם ר' יוסף בן יהושע הכהן הספרדי,
וז"ל: "בימים ההם רבו השמדות בספרד, וידל
ישראל מאוד, כי קם הכומר פרא וינציציו
מעיר ואלנציציו מכת בעל דומיניגו (דא-
מיניקאנער) על היהודים, ויהי להם לשטן,
ויסת עליהם את כל יושבי הארץ, ויקומו
לבלעם חיים, ויכו רבים לפי חרב, ורבים
שרפו באש, ורבים הדיחו בכח החרב מעל ד'
אלהי ישראל, וישרפו ספרי תורה וכו'. וכתוב
עוד שם: ויהי הכליעל הזה בעיניהם לקדוש,
ויכתוב קאליסטו האפיפיור זכרו בקדושים,
וחוגגים לשמו בהמישי לחודש אפריל."

* כותבי הדורות יספרו מאונס אחד, ושמו ר'
דורון, שכתב אגרת אחת לבנו, אשר ברח
לארץ אחרת, בלשון המוכן לשני פנים, כי
יעצו לעשות כמעשה אבותיו ועוד שאר
אמרים

[כט]

מהיהודים לא רצו להמיר דתם אף למראה עין, וסבלו כל
הצרות, וחתו על קידוש השם. חו צדקו למדינת סורטונא
ולשאר ארצות, כאשר היה מקום אתם לבנות
(ההמשך בהודש הבא)

ד

מוסר השכל

מעשה חולרה ובור הנזכר בתלמוד *

עיני ד' בנאמני ארץ

קול רעש נשמע, הסופה יאתה, סוף וסוף משרת
אם לזהט יחד ולחמו, יפלישו ענני מופל על ראשו
מראה שמש יעליטו לפינונו, ערפל תתולתה; שמים התקדרו
עדים

אמרים כאלה, אשר בקראם הנוצרים חשבו,
שיעצוהו לקבל אמונת ישי, אך הישראלי
הקורא אותם בעין פקוחה ראה, כי גזר עליו
להשאר בדת יהודית והאגרת הזאת עורנה שמורה
בוואטיקאן ברומי בכ"י.

(*) מעשה זה מצאנו ברמז בסדר תעניות אלו
(ד' ח) עיי' רשי ותוס' שם. אמנם יותר מפורש
הוא

נצנים, כופנים אספו נגהם, חשך כסה ארץ — פלגות יאחזוהו
 צני חלד בלהות יצפתמו; האפרים יאכצפו ויעוכו מקניהם;
 נקמת שדי יאסגו יבקשו מפתר צמו ארץ; עדרי נקר יתנו
 קולם ינוסו למשכנותם — הסער ישתוק, שקטה נורמה
 על בני תבל — השואה יהמה, ויהי רעם בתיך רעם ברוך
 בעקצ צוק, זרם מטר נתך מרצה, שביצלהב אף אש מתלקחת
 — מוסדות השמים ירגזו, יסודי תבל יתמוטטו, זיקות
 צוערים סלהבת יה משמים נכלו, שקמים יגודעו, אלים בני
 מאה שנה יסורשו עם גועס' אלוני בשן יתכוררו, אף
 צורים בעתקו ממקומם וסלעים ינכזו! —

צעת ההיא, עתליה צת עמרם, השנה מחשבתה
 ללכת צית חציה, היתה בדרך כשענת תחת עץ ומצה עד
 יעצור הזעם.

חיוזי קולות יחדלון, התשוואות השקטנה, רוח קדים
 יכך עלי ארץ, העננים יתכזרו, המעטה העלטה סרה מעל
 בני האדמה, המסכה המסוכה תקרע, — השמש ציפיה
 הציצה

הוא בערוך סי' הדר. עוד יותר מבואר הוא
 בשלשלת הקבלה, כי זה גם השנים ימנה במ
 אירע המעשה. ויען כי מעשה זה מלא מוסר
 השכל ויראת ד', לכן אמרתי להעתיקו פה.
 אולם לא יקוה ממני הקורא העתקה מלה במלה
 כי אם העתקתי בלא אונס כי כן יסדה המליצה,
 ושמתי לפעמים דברי בפה הנערה, אשר לדעתי
 כדברים האלה בלבבה ידמה ובנפשה תחשב אם
 היתה אשר חיל כמו שהבטחנו בעלי השב
 הנזכרים.

הצצה בין מחזרים לאור באור כני מלך, מונגה נגדה עזים
 יעבורו; חור לא וזהיר יהל הקבל, כדורי מעל ישובו
 יופיעו; השמים כספיר לטהר, כפנינים ידריקו רסיסי מטר
 דרשן עשב על מצטה ירקרק המכסה שדות וכרמים;
 כדולת חנלי בשם עלי עצי יער יזהירו — חצלת השרון
 כפתה תפיץ ריחה, עצי כרי יטיבו עטיה, דגן וצר ממשא
 זרם יכנעו, ירימו ראשם; צהמות שדי יפלאו רנה, עדר
 צקר צנהק ישובו מומסתרם, המון צפרים זמר יהגו, עפאים
 ושיח ירימו קול — פתה גם פתליה עצה מקומה להשיב
 רוחה, גם היא פס צדח חלד תפצרה, גם שפתיה עם אלפי
 צרזרים תודה תצטנה לאמר: חסון יה! אדיר — מלא
 טוב! שנים כח ורצ נדקה! נוראות תעשה, אהבתך תורה;
 עזים תצור וצמח תגלה כבודך; חדים תגציה להוריד
 צרכה ושיאים תעלה למלחות צרכה; תרשם מיס, להפיק
 חיים; צרשם תסער מוכל למכזיר, צשואה תוציא דשא,
 תמליד האדמה למלחות כני תצל תנוצה — כן דרך ומח
 מחושך חור הולאת, מתהו יסודות מתנגדות אחדת, מבוה
 אורות שונות הפרדת, כן דרך לכנים וכן עוד פתה,
 אחרית צרה גילה אחרית שמחה תובה

מה אדם חלרו אין

בשחוק הלב תדמע עין

עקב שמחה תוגה וכאב

ודמע לעין דומיה ללב.

אך צייתי צנסיעתי מחצותי ואין חשמה עתה בשוני עליהם

בסתרי מוימות אלה הולכת דרכה, ותכן ותרח והנה
 כצוכה בעצי יער תועה בדרך סגר עליה המדבר אין יוצא
 ואין צל ותרח אנה ואנה ותקרח צקול גדול — חנה, אך
 הרה

הנה תענה ואין איש — מפני הדרך תקצר נפשי
לשונה דבקה בפה חלמה, ותרץ צור מים ותבקש לשחוט
ממנו להרות צמחונה, אך מפגלותיה נדו תחתיה ותפל
ותשקע בצור — הנה! קרמה, הנה! — ממעמקים קרר
הושטני נא כי צמו מים עד נפש! מי יקום ומי יושיע, מי
יחשני ממים המדירים האלה? — למה תקרני זה? מה
תטחני לפניך ד'! הלא במצות מצותי הלכתי ראות שלום
משפחתי ולהשיב דבר! — אך צדיק חתה ד'! פתה סוף
מריתי, כי רגע קטן עונתיך, בשלף קלף בטחוני סרתי
מנגד עיני — ככה צעקה הנערה ואין מושיע לה, כחשט
צמולה נטפסת כאבן נדמה וחצלי חיים ינתקו עוד פעם אחת
נסתה להרים קול — והנה איש צה דרך יערה ויעמוד מרעיד
על נהי תמרורים האלה, ויצט צור וירח צלמה ותשקק
נכשו זה ואש המהבה יצער בקרצו ויאמר: מי את כי
זעקת? — אם מצני תמותה את ונכסלת ונכלת כה, מו
חמתי בליעל נפרדת הנה להטות חלכה עלי דרך? אף כי אם
לכי תאר פניך חשכוט השבע משביע, כי מלך את ולא שטן
ותען הנערה ותאמר: סלתתן אדוני את אמתך כצת בליעל
חשה קשת רוח מנכי מצני אדם כמך מני, אך קרסולי מעדן
ונכלתי בצור הזה ויען האיש ויאמר חמס! נפשך בכבי
אך חשים נפשי בכבי להילך אם תגיד לי כי תקחני לחים
חמרי העליתך. ותען הנערה, לאיש אשר ישלך נפשו מנגד
להציל נפשי הוא יחשול צי לו אהי, לו אישד רומי ונשחתי
הדבר יצא חסי הנערה, וישלך האיש כחשט כל גויתו בצור
ויע' לה חבל ותאחזהו ויקום האיש ציד אמת צמכל וציד
שנית נסלע היוצא חזור עד כי הוציאה צלי חללה.

(ההמשך בחדש סיון)